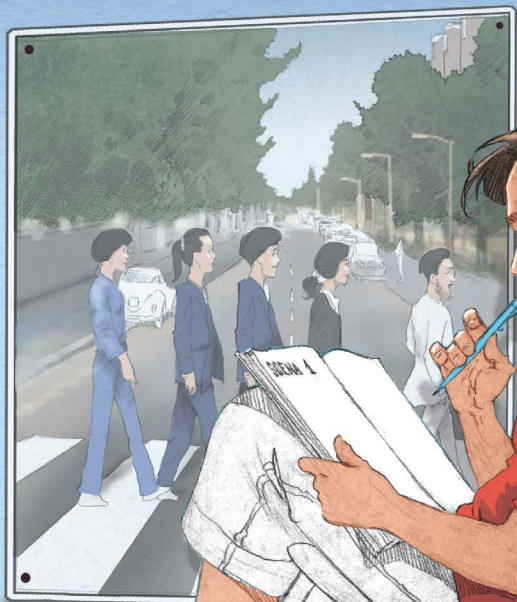

Кајо Ритер
=
Дечко
који није био из
Ливерпула

Наслов оригинала

Caio Riter
O RAPAZ QUE NÃO ERA DE LIVERPOOL
Copyright © Caio Riter (text), 2006
Edições SM LTDA, Brasil

За издање на српском језику © Креативни центар 2015

Библиотека *Свет је један*

књига осамдесет друга
прво издање

Уредник библиотеке

Дејан Беговић

Уредник издања

Виолета Бабић

Илустрације

Алекса Гајић

Лектор

Виолета Бабић

Дизајн корица

Душан Павлић

Припрема за штампу

Небојша Митић

Издавач

Креативни центар, Београд, Градиштанска 8
тел.: 011 / 38 20 464, 24 40 659, 38 20 483
www.kreativnicentar.rs
e-mail: info@kreativnicentar.rs

За издавача

Мр Љиљана Маринковић, директор

Штампа

Публикум

Тираж

2.000

ISBN 978-86-529-0176-0

Кајо Ритер

==
Дечко који
није био из
Ливерпула

С португалског превела
Ана Кузмановић

Креативни центар

За Лаине: здої свеїа.

И здої жош мноїо йїоїа.

За Елену и Каролину: наше снове

Поглавље 1

Just look into my eyes...¹

– Не, Марсело, нисам те ја родила!

Изговорила је она. Рекла је оно што сам очекивао а бојао се да чујем. Казала је. Речи су биле јасне. Без сенки. Без сумњи. Потврда у тој, тако једноставној реченици. Ето. Није моја мајка. Није. Али ... ипак.

Пружила је руку. Руку која ме је већ толико пута миловала. Рука. Да ли је дрхтала? Желела је да додирне. Да помилује моју косу, онако нежно, како ја волим. Волим.

Благ додир по мојој руци.

Побегао сам.

Сузе у њеним очима. И у мојим.

¹ Свако поглавље ове приповести почиње стиховима из неке од песама групе *Биџлс*. Овај први стих је из песме „Any time at all“. Пошто главни јунак обожава *Биџлсе* и наводи многе стихове из њихових песама, наслове песама и плоча, увели смо следећи образац: наслове песама ставили смо под наводнике, а стихови и називи плоча штампани су курсивом (прим. издавача).

Побегао сам у своју собу.

Једино склониште у тој кући која ми је сада деловала тако страно. Она није моја мајка. Али ... ако? Не, није. Њене речи, изговорене гласом који није задрхтао, оним гласом који је, можда, одавно желео, и био је, откровење, нису остављале места сумњи. *Нисам ње ја родила.* Ко онда јесте? Она је одговорила само на прво, основно питање. Многа друга ме сада заокупљају и, сигуран сам, заокупљаће ме до краја живота.

Нисам ње ја родила. И тачка. Крај.

Ко онда јесте?

Ја нисам ја. Нисам Марсело. Или јесам?

Моји брат и сестра нису више моји. Никада то нису ни били. Ни мој отац. Све је лажно, све је велика превара. И боли. Живот из маште. Фикција – као што каже професорка књижевности за крајњи аргумент против оних досадних фаца и њихових кретенских питања, који траже логику текста тамо где логике не може бити. Фикција, поезија: оне немају логику. Ни живот је нема. То тек сада схватам. И ја сâм јесам лик из једне невероватне приче, желим одговоре које можда ни моја мајка нема. То јест, она за коју сам веровао да ми је мама, она која сада плаче у дневној соби. Инес.

Прелазим погледом по соби: зидови у боји коју сам одабрао, аутомобилчићи сакупљани ових петнаест година лажи, моје књиге, моји CD-ови,

четири момка из Ливерпула што су на слици коју сам нацртао постали петорица. Све ... и ништа.

Ја сам ништа.

Куцкање на вратима. Благо, врховима прстију, као да жели ... али се боји да узнемирава. Надолазе сузе. Гутам слано. Глас:

– Марсело.

Кријем главу испод јастука. Не желим да чујем тај глас.

– Сине, отвори.

Не отварам. Лагала си. Преварила си ме. Нисам твој син.

– Отвори, сине, морамо да разговарамо.

Боли ме то што знам да је она тамо, да пати. Седим на кревету. И ја патим. Не могу да отворим, не желим, не сада. Она је упорна. Куца. Зове ме: *сине*. Поново сам се бацио на кревет, хоћу само да останем ту испружен, погледа упртог у плафон; у њему тражим неки одговор, можда утеху. Не желим свој поглед у њеном оку, бар не сад. Мој отац, моји брат и сестра, моја кућа, моја мајка, ништа није заиста моје. Ја сам само ја, само ја. Сам.

– Сине, молим те, отвори.

– Не сада. Дај ми мало времена – успео сам да изговорим.

Мало времена, треба ми мало времена за ... откуд знам за шта. Откуд знам. Ништа не знам. Њене речи које говоре да ме није родила. Сумња за коју

сам желео потврду пробила ме је као нож у издајничковој руци. Моја породица није стварно постојала.

– У реду, Марсело. Касније ћемо разговарати.

Кораци су се удаљили, споро. Можда и њена глава хоће да експлодира као моја. Зашто није одрекла? Зашто није наставила да лаже? Зар то не би било боље? Сада ће можда да позове тату. Он ће оставити обавезе, оставити своју девојку, петак је увече, и дотрчати да као и обично покуша да поправи оно што се више не може поправити. Мој отац?

На фотографији момака из Ливерпула он први прелази улицу. У белом је оделу. Ми га следимо, одлучни, на пешачком прелазу. Мајка, ја, Марија и Рамиро. Као и увек. – *По редоследу којим с'ће ушли у мој животи* – говорио је онај за кога сам веровао да ми је отац. И смејао се, грлио нас и толико нас волео да нисмо могли да разаберемо ко му је најдражи. Ако је тако нешто и постојало. Моји вољени. Тако, баш тако нас је звао. Одувек, чак и данас.

Ни онда када су одлучили да се растану нисам патио као сада. Њих двоје су нас окупили у дневној соби и открили нам да ће отац отићи од куће, да су тако одлучили он и мајка, да ће тако бити боље за све нас. Рамиро, Марија и ја ништа нисмо разумели. Отац је загрлио сваког понаособ,

рекавши како се ништа неће променити, како ће мо и даље бити пријатељи.

Сцена 1 РАЗВОД

Марија је у дневној соби села последња. Дошла је из своје собе споро, изгледало је да већ зна тему разговора који нам предстоји. Ухватила је маму за руку и погнула главу, пустивши да јој коса покрије лице, сјајних очију, као и увек када би је нешто мучило. Тишина. Телевизор је био искључен, неки мотоцикл је пуном брзином пролазио кроз улицу. Била је среда увече.

– У реду, сви смо ту – рекох. А рекао сам зато што сам знао да сам најстарије дете, зато што сам се осетио обавезним да све то скратим. Отац је погледао у мајку. Она се насмешила напола стидљиво, но истовремено и охрабрујуће, као да каже: – *У реду, Педро Пауло, хајде, њовори*. И он је проговорио:

– Видите, вољени моји, Инес и ја смо разговарали о нашем браку, и то недавно. Окупили смо вас да вам саопштимо нешто прилично важно.

Марија је подигла главу, а њене велике плаве очи потражиле су уточиште у мојим. Заправо, сви смо већ знали шта ће наш отац да најави. Можда је Марија била најмање спремна да то чује. Очију већ

блиставих од суза које су претиле да потекну у тренутку када нам буду саопштили одлуку. Њихову.

– Дакле, ствар је у томе – наставио је прелазећи погледом преко наших лица док смо га посматрали. Чак је и Марија одустала од мене и уронила своје плаве очи у очеве. Ко зна, можда је покушавала да га натера да одустане. Преварила се. Он то није хтео да учини.

– Тешко је, у питању је осамнаест година заједничког живота, ви јесте и увек ћете бити моја породица, али...

– Ти одлазиш, зар не? – рекла је Марија напуклог гласа, а суза јој је већ била потекла низ лице. Мајка јој је чврсто стискала руку.

– Тако је, вољени моји. Тако је – дубоко је уздахнуо.

– Кћери моја – говорила је мама – твој отац ће увек бити твој отац. Отац свих вас. Али ето, све што има почетак понекад има и крај. То се догодило и нама. Педро Пауло и ја више се не волимо, не као муж и жена, волимо се само као пријатељи.

– Тако је, тако је – сложио се он.

Мајка је затим рекла како су након бројних разговора одлучили да се растану. Не вреди остати заједно само да би се остало заједно, само да би се сакрила истина.

– Ви сте већ прилично велики и у стању сте да разумете, зар не?

– Да разумемо, разумемо. Али немојте ми тражити да се сложим с тим – рече Марија јецајући. Усправила се, отишла до прозора. Оданде се окренула и погледала их изазивачки.

– Чујте – поново сам то био ја, у обавези да се огласим, на крају крајева, ја сам најстарије дете. – Не знам тачно шта очекујете од нас. Разумевање? Одобравање? Ми никада нисмо приметили ништа лоше. Јесте ли ви приметили? – питање је било упућено мом брату и мојој сестри, који су ме погледали без речи. Мама је потражила уточиште у очевом погледу. Његове су очи и даље нетремице гледале у моје. Наставио сам: – Ви сте већ одлучили, као што је отац лепо рекао на почетку овог разговора. Стога, окупили смо се само да бисте нам то саопштили. Оно што ја, Марија или Рамиро мислимо о овом раскиду нема никаквог утицаја.

– Није тако, сине мој.

– Није, мајко? Значи, ако бисмо сада молили, преклињали, плакали или шта ти ја знам шта већ, ви бисте могли и да промените мишљење?

– Марсело, детињаст си. А ти си најстарији.

– Не слажем се, оче. Само вам доказујем да наше мишљење нема значаја. Ви ћете се растати и готово. Зар није тако?

– Тако је, сине, тако је – мајка је села крај мене. Помиловала ме је по коси, додир који сам тако волео. Загрлила је Рамира, занемелог, напола оту-

пелог због периода који се отварао пред њим. Толико је био занет својом аматерском позоришном групом и својим добротворним радом да није ни приметио да се наши родитељи више не воле. Шта ли се променило? Јесу ли се отац или мама поново заљубили у неког? Пало ми је на памет да запитам, али сам схватио да би то питање само још више закомпликовало ствари.

– Марсело је у праву – јавила се поново Марија. Пошто је дубоко уздахнула, можда да би прикупила снагу, наставила је. – Који то родитељи брину о томе шта деца мисле када одлуче да се растану? Ја не познајем ниједне. Зашто бисте ви били другачији?

– Не буди неправедна, Марија! Вама је све ово још свеже. Треба вам времена да размислите, да се навикнете на ту помисао – отац се усправио, загрлио сваког од нас, рекао да ће увек, баш увек бити наш отац, да се ту ништа неће променити, да ћемо и даље бити породица и да је једина разлика у томе што више нећемо живети заједно. Само то.

– Само? – узdahнуо је Рамиро.

Пошто су наши родитељи одлучили, разишли смо се у своје собе сигурни да ћемо отац, попут многих другова из школе, бити деца разведених родитеља. Легао сам, с музиком *Биџлса* у ушима, очију упртих у плафон. Разведени родитељи не би требало да буду крај света. Зар Кристијано ни-

је имао шест месеци кад су се његови развели? Па није због тога умро. Умро? Он је сјајан лик, срећан момак. Сигурно постоји нешто много горе од развода родитеља. Сигурно. Само што ја у том тренутку нисам знао шта је то.

Вртео сам се по кревету, пружио руку до полице, насумично узео CD. Убацио сам га у плејер који га је прогутао, притиснуо дугме. Песма број два: „With a Little Help from My Friends“. Уз малу помоћ мојих пријатеља. Момци из Ливерпула певају за мене.

My friends, my family. Моји пријатељи, моја породица.

Хоће ли мом оцу требати много времена да дође? Осим њих двоје, ко је још знао да нисам њихов син? Бака? Тетка Летисија? Сви су учествовали у превари, нема сумње. Како то да раније нисам посумњао? Био сам једини који није имао фотографије трудне маме да их понесе у школу када је професорка то тражила. Мојих фотографија док сам био беба је било. Много. Више него Маријиних или Рамирових. Али оних с мамом и њеним огромним округлим стомаком, које су красиле зидове у вртићу, ах, њих никада нисам видео. – *Све смо их изгубили у селигди* – слагала је Инес кад сам је једном приликом упитао за њих. Све је изгубљено. – *Баи шћейта!* – потврдио је Педро Пауло. Њих двоје су

се можда чак и погледали, саучесници. Можда су те ноћи, оставши сами у соби, коментарисали нелагоду коју су осетили због мог питања. Лажни одговор свакако је био унапред спреман и одавно увежбан, но тренутак је био непредвиђен. Као и питање које сам јој поставио у дневној соби.

– Мама, јесам ли ја твој син?

– Како то мислиш, Марсело? – плаве очи гледале су у страну, напола унезверено, тражећи нешто по дневној соби, а да ни саме нису знале тачно шта. Хтела је да добије на времену, смисли излаз из замке коју сам јој припремио.

– Јеси ли ме ти родила? – покушао сам да будем јаснији. Покушао сам да ставим до знања како желим да знам јесам ли усвојен. Желео сам истину. Само истину. И она је дошла.

– Не, Марсело, нисам те ја родила!

Није ме она родила. Није.

Задивљујуће је како понекад живот направи луди заокрет, одведе нас на место на које само неколико тренутака раније никада не бисмо ни помислили, а које, с друге стране, мало-помало постаје стварно, кроз путоказе које успут сусрећемо. Један плус један – и ето крајњег збира: два. Један плус један увек је два. Увек. Непостојање фотографија, затим боја косе и очију, знаци које сам као дете одбацивао, а који су, после часова биологије, полако добијали облик мучне извесности. Из-

- Не, Марсело, нисам ње ја родила!

весности која је, међутим, била само моја. Ни са ким подељена. Извесност која је прелазила у сумњу и која је заувек могла то и да остане да се нисам усудио да поставим питање. Али ја сам га поставио. И она је била искрена. Први пут. Можда због одсуства Педра Паула, наше сигурности. Он би је, можда, осудио. – *Зашићо ме ниси њозвала? Зашићо ме ниси консулћовала, Инес? Ниси смела да донесеш њу одлуку сама! Ниси смела! Како си моћла да кажеш Марселу да је усвојен? Како, Инес?* А она би се, између плача и покушаја да објасни, сва збуњена извињавала, говорила како је очајна. – *А Марсело, како је он?*

Па ипак, Инес је пустила срце да говори и петнаестогодишња лаж срушила се преда мном. Нас двоје у соби. Ми и истина. А ја, како сам ја? Питање које ће сви поставити. Питање које и ја сам себи постављам. И не налазим јасан одговор. Како сам?

Ноћ се ближи. Плашим је се. Лупају на врата.
– Ја сам, бато.

То је Рамиро. Мој брат. Да ли већ зна истину? Не одговарам. Превише га волим да бих дозволио да се бол, бес, стрепња или шта год да је то што осећам, сручи на њега. Не сада, Рамиро, радије бих остао сам. Само ја и истина.

Он не наваљује. Мој брат.

A little help from my friends, певам уз музику. Реч *help*, помоћ, одзвања у мени. Погледом прелазим

по комоди. Сви су ту. Моји другови из школе, моји родитељи, Рамиро и Марија. Сви. Истински, сада, мислим да су само другови. *My friends*. И Џ.

Џ. Она мора да зна. Мора. Ко би још могао да чује бол који лута слободно по мени ако не она? Ко још? Гледам њен осмех урамљен у црни рам који ми је поклонила за рођендан. Џ. Само она. Траг црног крејона око тамних очију. Осмех.

Подижем слушалицу. Позивам број. С друге стране жице њен промукли глас ме узима.

Сцена 2

ДАН Џ.

Био је то час књижевности. Мој омиљени. Професорка нам је баш читала песму Афонса Романа де Сант'Ане *Воли ме само / баш у ѿренуѿку / у којем ме волиш* када је она ушла у учионицу. Помало стидљива, можда због кашњења, можда због нове школе, професорке, ученика, можда зато што је мрзела то што је ту, како ми је касније признала. Песма је прекинута, погледи упрти у њу, у нову ученицу.

– Опростите – промукли глас прекинуо је тишину. Разред и даље ћутке није скидао поглед с незнанке. Била је иначе веома чудна, обучена у црно – кошуља и сукња број већи него што треба,

црне чизме преко листова, коса офарбана у црно, уз понеки розе прамен, мали праменови боје на том телу које је стајало на вратима и чекало да му се обрете.

Професорка се насмешила. Уз половичан осмех затворила је књигу, као да је тек у том тренутку схватила шта се догађа. Поново се насмешила, указала на слободно место. Поред мене.

– Седи тамо.

– Хвала – довукла је ранац, црни наравно, до клупе. Села је. – Песма коју сте читали је дивна.

Окренуо сам се ка њој. Девојка која воли поезију. То ми се допало. Иако је изгледала као да је изашла из хорор филма, допао ми се њен коментар. Храброст тог коментара. Није да мој разред не воли поезију, не, не зато, већ због ње – сама у тој новој средини већ се осећала сигурном да каже то што је рекла. Ја не бих био толико храбар.

Професорка се на то широко осмехнула. Упитала је:

– Како се зовеш?

– Данијела. Данијела Жардим.

– У реду, децо, ово је ваша нова другарица. Данијела – па окренувши се ка нашој новој ученици рече: – Добро дошла, Дани.

– Ц. – исправила ју је девојка.

– Свакако Ц., пошто волиш поезију, наставићемо са читањем.

Професорка се насмешила. Уз њоловичан осмех [...] указала на слободно месџо. Поред мене

Професорка је отворила књигу. Наставила је.

Ја заправо до дана данашњег не знам да ли сам заволео Џ. оног дана кад сам је видео на вратима, или када је показала да воли поезију, или када је рекла да и она готиви *Биџлсе*. Не знам кад сам почео да је волим. Само знам да је љубав расла, расла и запосела ме. Џ. Поезија. *Воли ме само / у бескрајном ѿрену / у којем ѿе волим.*

С друге стране жице Џ. подиже глас.

– Ма шта кажеш, Марсело?! Усвојен?! Како то? Звучи као шала, дечко.

Џ. је таква. Кад год изгуби контролу над ситуацијом, или када нешто нема смисла, зове ме *дечко*.

– Није шала. Да ли мислиш да бих се шалио тако нечим?

– Одакле ти то, дечко?

– Мајка ми је потврдила. Питао сам је и она је признала. Рекла је да ме она није родила.

Наставио сам да говорим о својим старим сумњама које су се, у ствари, појавиле пре нешто мање од годину дана. Непостојање трудничких фотографија, бесмислено оправдање (изгубили су само моје, а Рамирове и Маријине не!), час биологије о доминантним генима и томе слично.

– Знаш за оне Менделове законе? Па ето.

– Можда се дона Инес само шалила. Моја мама уме тако да се шали. Не питај ме зашто то мо-

ји отац и мајка раде, али обожавају да говоре како смо ми усвојени, како су нас нашли у канти за ђубре и томе слично.

– Нија шала, Џ. Ни моја, ни моје мајке. Мајка, мајка, тешко је звати је другачије! Очајан сам, Џ. Не знам тачно шта да радим, шта да мислим. Откако ми је то рекла, закључао сам се овде, у собу. Одлучио сам да те позовем, не знам, помислио сам да желим да ти кажем – загрцнуо сам се. С друге стране линије налази се девојка коју волим. Далеко од мене, у том тренутку. Далеко.

– Село, јеси ли добро?

– Јесам.

Изговорио сам и одмах се покајао. Зашто ли људи увек то раде; све недаће овог света се обруше на нас, али ако нас неко упита јесмо ли добро, увек кажемо да јесмо, да је све у реду. Очигледно је да уопште нисам добро. Џ. није глупа, зна да нисам ОК. Ко је тај који наједном сазна да је усвојен и тврди да нема проблема? Ко?

– Не плачи.

Промукли глас ме моли. Моли, али не успева. Плаче и она, тамо далеко, у четврти далеко од моје. Плаче, лепа моја. Плачемо заједно, дуго. Дуго.

Живот петнаестогодишњег Марсела не може бити бољи! Има дивне родитеље које обожава, брата и сестру од којих се не раздваја, другарицу из одељења коју воли и писање без којег не може. Али само један час биологије и Менделови закони наслеђивања уносе немир у његов живот – схвата да су сви из његове породице плавооки, а да су само његове очи смеђе. Да ли му је његов вољени отац, који му је пренео страст према *Биџлсима*, четворици момака из Ливерпула, заиста прави отац? С којом истином Марсело треба да се суочи? И како? Хоће ли му песме *Биџлса* бити од помоћи? Марсело је свестан да се с тим што му се дешава мора изборити сам.

